

TÉZY NA ÚSTNE MATURITNÉ SKÚŠKY Z LITERATÚRY

- **Socialistický realizmus**
 - pojem sociálne angažovaná literatúra; proletárska literatúra; socialistický realizmus v historickom a spoločenskom kontexte; analýza novely O dvoch bratoch, z ktorých prvý druhého vôbec nepoznal od P. Jilemnického; zaradenie autora do literárneho kontextu;
- **Tragédia ako dramatický žáner**
 - charakteristika tragédie; hlavný hrdina, konflikt a jeho riešenie v tragédii; vonkajšia a vnútorná kompozícia divadelnej hry; analýza tragédie Hamlet od W. Shakespeara; zaradenie autora do literárneho kontextu
- **Sylabický veršový systém**
 - definícia sylabického veršového systému; znaky sylabického veršového systému v ukážkach z diela Valaská škola mravův stodola od Hugolína Gavloviča; zaradenie autora do literárneho kontextu; didakticko-reflexívna poézia
- **Spoločenská a ľúbostná lyrika**
 - pojmy spoločenská a ľúbostná lyrika; analýza a komparácia diel Marína od Andreja Sládkoviča a Slávy dcera od Jána Kollára; zaradenie autorov do literárneho kontextu
- **Epos ako literárny žáner**
 - charakteristika eposu – kompozícia, hrdinovia, druhy; obdobia, v ktorých sa epos najviac rozvíjal; najznámejšie svetové eposy; analýza eposu Svätopluk od Jána Hollého; zaradenie autora do literárneho kontextu
- **Rozprávač v umeleckej literatúre**
 - funkcia rozprávača v próze; typy rozprávača a ich charakteristika; rozprávač v diele Kto chytá v žite; analýza ukážky z uvedeného diela (ako sa vlastnosti rozprávača – pohlavie, vek, sociálne zaradenie, záujmy ap. prejavujú vo výbere slov)
- **Komédia ako dramatický žáner**
 - charakteristika komédie; charakterový typ, situačný a slovný humor, hyperbola; humor v dielach Lakomec od Moliéra a Zmierenie alebo Dobrodružstvo pri obžinkoch od Jána Palárika; zaradenie autorov do literárneho kontextu
- **Sociálny/spoločenský román**
 - pojem sociálny/spoločenský román; znaky sociálneho románu v dielach Dom v stráni od Martina Kukučina a Otec Goriot od H. de Balzaca; zaradenie autorov do literárneho kontextu; analýza vybraného románu
- **Psychologický román**
 - pojem psychologický román; znaky psychologického románu v dielach Zločin a trest od F. M. Dostojevského a Jozef Mak od J. C. Hronského; zaradenie autorov do literárneho kontextu; analýza vybraného románu;
- **Činohra/dráma**
 - charakteristika činohry ako dramatického žánru; znaky činohry v diele Statky-zmätky od J. G. Tajovského; analýza uvedenej divadelnej hry; vnútorná kompozícia (gradačná krivka)
- **Antická dráma**
 - charakteristika antickej drámy; znaky antickej drámy v diele Antigona od Sofokla; analýza uvedenej tragédie; porovnanie antickej drámy so súčasnou drámou
- **Novela ako epický žáner**
 - Charakteristika novely; chronologický princíp epickej kompozície; porovnanie diel Ťapákovci a Hrdinovia od B. S. Timravy z hľadiska témy a idey; irónia v tvorbe B. S. Timravy; zaradenie autorky do literárneho kontextu
- **Ľudová a umelá balada**
 - ľudová a umelá balada; balada ľudového typu (J. Botto: Žltá ľalia), subjektivizovaná balada (J. Kráľ: Zakliata panna vo Váhu a divný Janko) a sociálna balada (P. O. Hviezdoslav: Zuzanka Hraškovie, L. Novomeský: Slúžka)
- **Romantizmus v európskej literatúre**
 - romantizmus ako literárny smer; hrdina a konflikt v romantizme; porovnanie romantických hrdinov z diel Chrám Matky Božej v Paríži od V. Huga a Kapitánova dcéra od A. S. Puškina
- **Slovenská romantická poézia**
 - znaky slovenského romantizmu; hlavné motívy slovenskej romantickej poézie; analýza básne Mor ho! od Sama Chalupku a skladby Smrť Jánošíkova od Jána Bottu

- **Obraz zemanstva v slovenskej realistickej literatúre**
 - charakter tvorby autorov prvej vlny slovenského literárneho realizmu; analýza vybraných diel s tematikou zemanstva (S. H. Vajanský: Suchá ratolesť, P. O. Hviezdoslav: Ežo Vlkolinský, M. Kukučín: Keď báčik z Chochoľova umrie)
- **Obraz dediny v slovenskej realistickej literatúre**
 - znaky poviedkovej tvorby J. G. Tajovského; analýza vybraných prozaických diel J. G. Tajovského – Maco Mlieč a Apoliena; znaky realizmu v uvedených dielach
- **Literárna moderna**
 - moderné básnické smery konca 19. storočia; „prekliati básnici“ vo francúzskej literatúre (P. Verlaine, Ch. Baudelaire, J. A. Rimbaud); znaky slovenskej literárnej moderny; analýza vybraných ukážok (Ivan Krasko: Topole, Zmráka sa, Jehovah)
- **Surrealizmus a nadrealizmus**
 - surrealizmus ako avantgardný smer; pojmy automatický text, pásno a voľný verš; vplyv surrealizmu na slovenský nadrealizmus; analýza vybraných ukážok (A. Breton: Muž a žena čisto bieli – R. Fabry: Uťaté ruky, Pokazený písací stroj)
- **Obraz prvej svetovej vojny v literatúre**
 - vplyv 1. svetovej vojny na literatúru; rozdielne zobrazenie vojnovnej problematiky v románoch Na západe nič nového od E. M. Remarquy a Živý bič od M. Urbana; znaky expresionizmu v uvedených dielach
- **Vitalizmus a neosymbolizmus v slovenskej poézii**
 - pluralitné chápanie literatúry v medzivojnovom období; vitalizmus a neosymbolizmus v slovenskej poézii; analýza vybraných diel (J. Smrek: Cválajúce dni, Básnik a žena – E. B. Lukáč: Taedium urbis, Paradoxon)
- **Katolícka moderna**
 - tvorba katolíckych básnikov v medzivojnovnej slovenskej poézii; motívy autorov katolíckej moderny; analýza vybraných ukážok (R. Dilong: Mesto s ružou, J. Silan: Svätovánske mušky, P. G. Hlbina: Básnikova modlitba)
- **Humoristicko-satirické autorské divadlá**
 - Divadlo Lasicu a Satinského; Radošinské naivné divadlo; pojmy autorské divadlo, humor, satira, kabaret, skeč; podnety absurdnej drámy a postmoderny v dielach uvedených autorských divadiel; ukážky (L+S: Hamlet, RND: Jááánošiiik)
- **Próza naturizmu**
 - charakteristické znaky prózy naturizmu; lyrizácia prózy; analýza diela Drak sa vracia od Dobroslava Chrobáka; znaky prózy naturizmu v uvedenom diele
- **Existencializmus**
 - existencializmus ako myšlienkový a umelecký smer; znaky existencializmu v dielach Kým kohút nezaspieva od I. Bukovčana a Múr od J. P. Sarrtra; analýza a komparácia uvedených diel
- **Slovenská poézia po roku 1956**
 - osobitosť vývinu slovenskej poézie po roku 1956; obsahová a formálna rôznorodosť tvorby M. Rúfusa a M. Válka; analýza vybraných ukážok (Zvony detstva, Žene, Vrchári, Jablko, Dotyky)
- **Poppoézia**
 - charakteristika poppoézie a jej porovnanie s „klasickou“ poéziou; motívy a témy; predstavitelia poppoézie; analýza ukážok (J. Urban: Voda, čo ma drží nad vodou, K. Peteraj: Vyznanie, D. Hevier: Ľudia nie sú zlí)
- **Obraz ľudskej bolesti a utrpenia spôsobeného fašizmom v slovenskej próze**
 - autori, ktorí svojím dielom podávajú obraz ľudskej bolesti a utrpenia spôsobeného fašizmom; analýza diel Kolíska od A. Bednára a Námestie svätej Alžbety od R. Jašika; zhubné vplyvy fašizmu na charaktery a osudy ľudí
- **Súčasná slovenská próza**
 - predstavitelia novej vlny mladej slovenskej prózy 60. rokov 20. storočia (D. Dušek: Kufor na sny, D. Mitana: Nočné správy); originalnosť štýlu autorovho umeleckého stvárnenia skutočnosti v uvedených dielach
- **Obraz človeka v totalitnej spoločnosti v slovenskej próze**
 - analýza Mňačkovho diela Ako chutí moc a diela Démon súhlasu od Dominika Tatarku; zhubné vplyvy totalitného režimu na charaktery a osudy ľudí